

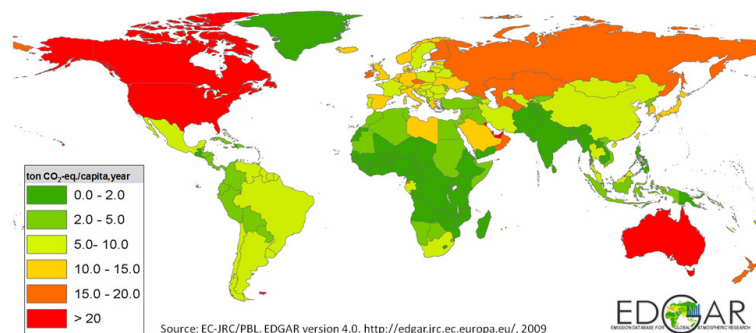
Een kort antwoord op veelgestelde vragen: Klimaatopwarming en de klimaattop in Kopenhagen

Wat is klimaatopwarming?

Het klimaat op aarde is nooit constant geweest. Door de eeuwen heen werden koude periodes afgewisseld met warme, natte met droge, enzovoort. Een verandering van het klimaat is dus normaal. Maar allesbehalve normaal is de snelheid waarmee die verandering nu gebeurt. Sinds we bij het begin van de industriële revolutie begonnen zijn met fossiele brandstoffen te verbranden, is de hoeveelheid broeikasgassen in de atmosfeer drastisch toegenomen. De hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer is op dit moment heel wat hoger dan de voorbije 650.000 jaar het geval was. Een ongeziene opwarming van de gemiddelde temperatuur op aarde is het gevolg. Om deze klimaatwijziging binnen de perken te houden, moeten op wereldschaal afspraken nageleefd worden om veel minder broeikasgassen uit te stoten.

Klimaatverandering is een globaal probleem. Weersomstandigheden houden geen rekening met grenzen, landen of mensen. De klimaatverandering verschilt van plaats tot plaats en de gevolgen ervan hangen onder meer af van het soort landschap en de geografische ligging. Op sommige plaatsen

zal de gemiddelde temperatuur een paar graden toenemen, elders zal die nauwelijks stijgen. Sommige gebieden zullen droger worden, anderen veel natter. Die veranderingen leiden nu al tot droogtes, overstromingen, tegenvallende oogsten, grondverschuivingen, orkanen, een stijging van de zeespiegel, smelten van gletsjers, ...

Waarom was er een klimaattop in Kopenhagen?

In 1994 ondertekenden en bekrachtigden 194 landen van de Verenigde Naties het **Klimaatverdrag** (United Nations Framework Convention on Climate Change) om de emissies van broeikasgassen te reduceren. Binnen het kader van dit verdrag ontstond in 1997 het **Kyoto-protocol**, een internationaal bindend akkoord met als doelstelling 'het stabiliseren van de concentratie van broeikasgassen in de atmosfeer op een zodanig niveau, dat een gevaarlijke menselijke invloed op het klimaat wordt voorkomen'. Verschillende landen moeten verschillende reductiepercentages halen, afhankelijk van hun economische sterkte en uitstoot. De Verenigde Staten ondertekenden dit protocol wel, maar hebben het nooit bekrachtigd.

Het Kyoto-protocol loopt van 2008 tot 2012. Er was dus een nieuw akkoord nodig dat vanaf 2012 in werking zou treden. Nieuwe wetenschappelijke kennis gaf aan dat dit nieuwe akkoord heel wat verder moest gaan dan het Kyoto-protocol.

In Kopenhagen vergaderden delegaties van industrielanden en Zuiderse landen om zo'n akkoord te bekomen. Het was de bedoeling om af te spreken welke landen welke reducties zouden nastreven in de toekomst.

Wie nam eraan deel?

Delegaties van industrielanden (de VS, Japan, Australië, de landen van Europese Unie...), opkomende industrielanden (China, India, Brazilië,...) en ontwikkelingslanden (Bolivia, Senegal, Filippijnen,...). Zij namen deel aan de onderhandelingen.

Daarnaast waren er ook waarnemende delegaties van milieubewegingen, noord-zuidorganisaties, vakbonden, enzovoort. Ook Broederlijk Delen was aanwezig, net zoals partnerorganisaties van Broederlijk Delen (bijvoorbeeld Fundación Solón uit Bolivia, dat lobbywerk doet rond milieu en klimaat).

Als waarnemer ben je natuurlijk geen onderhandelaar. Je mag dan ook niet elke vergadering bijwonen. Toch was het nuttig om aanwezig te zijn in Kopenhagen: samen met ons internationale netwerk CIDSE en de partnerorganisaties uit het Zuiden konden we belangrijke beleidsmakers benaderen op informele momenten. Bovendien konden door de VN erkende ngo's zoals CIDSE op een top als deze ook een officieel side event organiseren, en daar belangrijke thema's onder de aandacht brengen van beleidsmakers en onderhandelaars.

Waarom was deze klimaattop belangrijk voor Broederlijk Delen?

Niet alle landen kunnen zich even goed voorbereiden of aanpassen aan de gevolgen van klimaatwijzigingen. Een voorbeeld: zowel Nederland als Bangladesh worden sterk bedreigd door een stijgende zeespiegel. Het is duidelijk dat Nederland veel meer geld en technische mogelijkheden heeft om zich hierop voor te bereiden dan Bangladesh. Landen in het Zuiden hebben veel minder middelen en draagkracht om zich te beschermen tegen de gevolgen van een klimaatwijziging. Mensen in het Zuiden zijn bovendien veel afhankelijker van hun leefomgeving en van een lokaal ecologisch evenwicht. Wanneer in landelijke gebieden de watervoorziening in het gedrang komt, kunnen de boeren niet naar de supermarkt stappen of water laten aanvoeren. Verhuizen naar een ander gebied is voor hen dikwijls de enige optie.

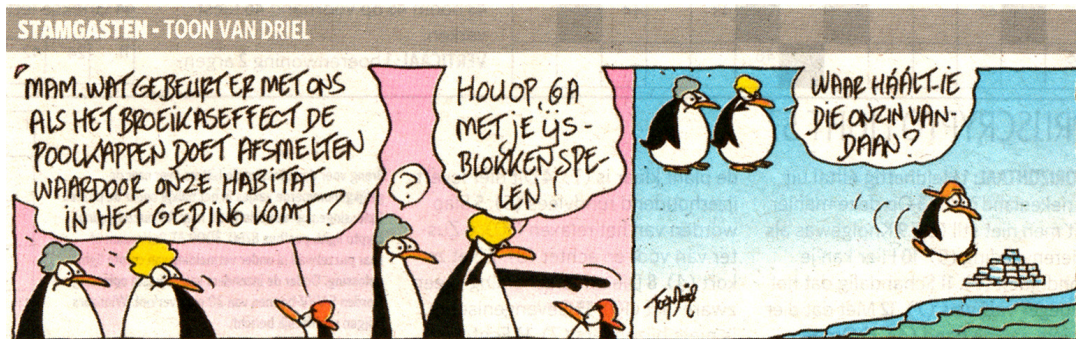

Het Zuiden is dus kwetsbaarder dan het Noorden. Daar komt bij dat vooral het Noorden verantwoordelijk is voor het probleem. De huidige klimaatverandering wordt voor het grootste deel veroorzaakt door de uitstoot van broeikasgassen van geïndustrialiseerde landen, aldus wetenschappelijk onderzoek. Het Zuiden opzadelen met een klimaatverandering is onrechtvaardig. Voor Broederlijk Delen is het

daarom evident dat de geïndustrialiseerde landen in actie komen om de klimaatwijziging te beperken en alles doen om Zuidooster landen bij te staan met geld en technologie om de gevolgen binnen de perken te houden.

Wat is er beslist in het “akkoord van Kopenhagen”?

- ☑ Ontwikkelingslanden, vooral deze met lage emissies, moeten zich kunnen ontwikkelen zonder sterke stijging van hun uitstoot.
- ☑ De gemiddelde globale temperatuurstoename moet beperkt blijven tot 2°C.
- ☑ De rijke landen moeten hun uitstoot van broeikasgassen drastisch verminderen. De industrielanden maken hun reductiedoelstellingen kenbaar tegen 1 februari 2010.
- ☑ Ontwikkelde landen zullen adequate, voorspelbare en duurzame middelen (financiering, technologie, capaciteitsopbouw) voorzien voor arme landen opdat deze zich kunnen aanpassen en om ontbossing te voorkomen (70 miljard euro/jaar vanaf 2020).
- ☑ Ontbossing en degradatie van bossen moet worden aangepakt.

Wat vindt Broederlijk Delen hiervan? Wat hadden wij graag gezien als uitkomst?

Broederlijk Delen is sterk ontgoocheld over de inhoud van dit akkoord. Het bevat een aantal heel algemene doelstellingen, maar geen concrete engagementen. Of er financiering zal komen hangt nu af van de bereidwilligheid van een aantal landen. Hetzelfde geldt voor de reductiedoelstellingen. Niemand is tot iets verplicht. De financiering die wordt voorgespiegeld is ontoereikend, en het valt te vrezen dat hiervoor ook budgetten voor ontwikkelingssamenwerking zullen worden gebruikt.

Dit akkoord komt niet in de buurt van een aantal minimale voorwaarden die we samen met onze partners in het CIDSE-netwerk hadden vooropgesteld:

- ☑ Landen in het Zuiden hebben recht op duurzame ontwikkeling.
- ☑ De gemiddelde temperatuurstoename mag de 2°C niet overschrijden.
- ☑ Een reductie van 40% van de uitstoot van broeikasgassen door de rijke landen tegen 2020 en 80-95% tegen 2050.
- ☑ De rijke geïndustrialiseerde landen moeten arme landen steunen met geld en groene technologie (130 miljard euro/jaar) zodat ze zich kunnen aanpassen aan de gevolgen van de klimaatverandering. Deze financiering moet bovenop bestaande budgetten voor ontwikkelingssamenwerking komen.
- ☑ Het bereikte akkoord moet bindend en afdwingbaar zijn.

Hoe komt het dat dit akkoord zo teleurstellend is geworden?

De klimaatop in Kopenhagen was geen wetenschappelijke, maar een politiek top. Er kwamen dus ook economische belangen en concurrentie aan te pas, gekrenkte ego's en binnenlandse politiek. En het ging natuurlijk ook over macht, en dan trekken Zuiderse landen dikwijls aan het kortste eind.

De EU klopte zich vóór Kopenhagen op de borst met ambitieuze doelstellingen, maar heeft zich helemaal in de marge laten dringen en werd uiteindelijk gedegradeerd tot toeschouwer. De ambitie van de VS was dan weer meer gericht op zijn binnenlandse politiek. Obama moest op hetzelfde moment een wet rond ziekteverzekering door de senaat krijgen, en dat was wellicht belangrijker dan een degelijk klimaatakkoord bepleiten.

China werd door menig Westers land met de vinger gewezen. De rol van landen als China (en India) behoeft wat meer uitleg. China is vandaag de grootste producent van broeikasgassen in de wereld (iets meer dan de VS). De voornaamste oorzaak is de enorme energiehonger van het land en het feit dat die honger voor een groot deel wordt gestild door steenkoolcentrales (de meest vervuilende manier van energieproductie). Per inwoner ziet het plaatje er helemaal anders uit. De gemiddelde Amerikaan produceert meer dan vier keer zoveel CO₂ als de gemiddelde Chinees. En kijken we naar het verleden, dan zien we dat de VS en Europa verantwoordelijk zijn voor bijna 60% van alle CO₂ in de atmosfeer. China produceerde tot op vandaag 7%, India 2%. Het is uiteraard die gecumuleerde uitstoot uit het verleden die vandaag problemen veroorzaakt. China moet zeker initiatieven nemen om iets te doen aan zijn huidige uitstoot van broeikasgassen, maar bovenstaand plaatje maakt toch duidelijk dat één en ander in de juiste context geplaatst moet worden.

Wat voor Broederlijk Delen ook zeer belangrijk is in deze discussie, is het recht van landen om zich te ontwikkelen. Geïndustrialiseerde landen hebben zich decennialang kunnen ontwikkelen door onder andere een onbegrensd en niet zo efficiënt gebruik van fossiele brandstoffen. De problemen die hier vandaag door ontstaan zijn, mogen geen argument zijn om het Zuiden het recht op ontwikkeling te ontfemen. Het is duidelijk dat deze ontwikkeling op een duurzamere manier zal moeten gebeuren, en het is aan de geïndustrialiseerde landen om andere landen hierin bij te staan.

Wat heeft dit allemaal met onze campagne 'Nomineer Samuel' te maken?

Vandaag ondervinden wij in het Noorden al gevolgen van de klimaatverandering. Hetzelfde overkomt onze partnerorganisaties in het Zuiden. Droogtes, stormen, woestijnvorming of overstromingen bedreigen hun woongebieden, gewassen en lokale economie. De kleinschalige landbouwer Samuel woont met zijn familie op de Andeshoogvlakte in Bolivia. Het regent er steeds minder. Voedselbrengrsten dalen dramatisch. Gelukkig kon Samuel met de steun van onze partnerorganisatie Equipo Kallpa een irrigatiesysteem installeren. Het wordt beheerd door de hele gemeenschap, die ook inspanningen levert voor herbebossing, erosiebestrijding, strijd tegen de uitputting van de bodem, ...

Mensen in het Zuiden realiseren hun eigen plannen om hun voedselproductie, woongebieden en milieu te beschermen. Daarom nomineren we Samuel, en via hem al onze partnerorganisaties, voor een symbolische Nobelprijs voor Duurzame Ontwikkeling. Om deze actie kracht bij te zetten, organiseert Broederlijk Delen een petitie (www.nomineersamuel.be). Met je handtekening onderschrijf je onze eisen voor een rechtvaardig nieuw klimaatakkoord. In de week van 29 maart komt Samuel naar België om samen met Broederlijk Delen de petitie af te geven aan de Belgische en Europese beleidsmakers.

- België wordt voorzitter van de EU in de tweede helft van 2010. Ons land heeft de verantwoordelijkheid om het klimaatthema hoog op de agenda van de EU te houden. Eind 2010 is er een nieuwe kans om een goed klimaatakkoord af te sluiten, op de VN-top in Mexico.
- Europa moet het voortouw nemen voor het ambitieus, bindend en rechtvaardig klimaatakkoord dat onze wereld nodig heeft.

Bronnen:

www.broederlijkdelen.be: alle info over onze campagne

<http://blogs.broederlijkdelen.be/klimaattop>: de blog met ons live verslag van de top in Kopenhagen

http://www.cidse.org/Area_of_work/Climate_change/?id=84: info over de Climate Justice-campagne op de website van Cidse

http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar4/syr/ar4_syr_spm.pdf: samenvatting van het vierde opvolgingsrapport van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change)

<http://unfccc.int/resource/docs/2009/cop15/eng/l07.pdf>: akkoord van Kopenhagen

<http://siteresources.worldbank.org/INTWDR2010/Resources/5287678-1226014527953/Overview.pdf>: World Development Report 2010: changing the climate for development (World Bank).